

Győri Ítéltábla, mint másodfokú bíróság

Bf.III.87/2021/25. szám

A Győri Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Győrött, 2022. évi október hó 19. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt Terhelt2 ellen indult büntetőügyben a Győri Törvényszék 2021. július 14. napján kelt B.111/2021/13. számú ítéletét **megváltoztatja**, a bűnszervezetben elkövetést és a feltételes szabadságra bocsátás kizárására vonatkozó rendelkezést mellőzi.

A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének a kitöltését követő nap.

A szabadságvesztés végrehajtási fokozata börtön.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

I n d o k o l á s :

[1] A Győri Törvényszék a Győr-Moson-Sopron Megyei Főügyészség B.828/2016/51-I.szám alatti vádirata alapján 7 /Terhelt1 I.r., Terhelt2 II.r., Terhelt3 III.r., Terhelt4 IV.r., Terhelt5 V.r., Terhelt6 VI.r. és Terhelt7 VII.r. vádlott vonatkozásában folytatott eljárást, majd a bizonyítási eljárás befejezését követően az ügyet Terhelt2 II.r. vádlott vonatkozásában elkülönítette és a B.11/2021/13.szám alatti ítéletében a vádlottat bűnösnek mondta ki a Btk. 396.§ (1) bekezdés a) pontja és az (5) bekezdés b) pontja szerinti, bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntetében, a Btk. 403.§ (1) bekezdés b) pontja szerinti bűnsegédként elkövetett számvitel rendje megsértésének büntetében és a Btk. 345.§-a szerinti bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében. Ezért, mint bűnszervezetben elkövetőt, halmazati büntetésül 6 év fegyház fokozatú szabadságvesztésre, 400 napi tétel pénzbüntetésre és 6 év közügyektől eltiltásra ítélte. Kimondta, hogy a vádlott a szabadságvesztésből nem bocsátható feltételes szabadságra. A pénzbüntetés egynapi tételének összegét 5.000 Ft-ban állapította meg. Rendelkezett az így kiszabott, összesen 2.000.000 Ft pénzbüntetés szabadságvesztésre történő átváltoztatásáról meg nem fizetése esetére. A szabadságvesztésbe beszámítani rendelte a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időt és a felmerülés arányában kötelezte az eljárás során felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

[2] Az ítélet ellen az ügyész a vádlott terhére, hosszabb tartamú szabadságvesztés és közügyektől eltiltás alkalmazása érdekében jelentett be fellebbezést. Jogorvoslattal élt az ítélettel szemben a vádlott védője is a bűnszervezeti elkövetés mellőzése és a kiszabott büntetés enyhítése érdekében.

[3] A Győri Fellebbviteli Főügyészség átiratában az ügyész által bejelentett fellebbezést változatlan formában fenntartva indítványozta, hogy az ítéltábla a jelen, elsőfokú bíróság által lekülönített ügyet egyesítse vissza az időközben elsőfokon ugyancsak befejezett és másodfokú eljárásra szintén az ítéltáblán folyamatban lévő alapügyhöz tekintettel arra, hogy a két ügy együttes elbírálása az eljárás tárgyára figyelemmel célszerű. Utalt arra, hogy a felülbírálat a Be.590.§ /1/ és /2/ bekezdése alapján teljeskörű. A törvényszék az eljárási szabályok maradéktalan betartásával folytatta le a bizonyítás eljárást. A megállapított tényállás túlnyomó részében megalapozott, csupán a [25] bekezdéséből tartotta indokoltnak mellőzni a „véltetően annak hatására” megfogalmazást, mivel az nem ténymegállapítás. Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékértékelő kötelezettségének maradéktalanul eleget tett. A tényállásból helyes következtetést vont a vádlott bűnösségére és helytálló a cselekmények jogi minősítése is. Kiegészítendőnek látta a súlyosító körülmények körét a hasonló jellegű közbizalom elleni és költségvetést károsító bűncselekmények gyakoriságával. Utalt arra, hogy osztja az elsőfokú bíróságnak az alkalmazandó jogszabály kérdésében elfoglalt álláspontját, mivel mindkét jogszabály azonos következményeket fűz a vádlott terhére megállapított bűncselekményekhez, így főszabályként az elkövetéskor hatályos törvény alkalmazandó. Álláspontja szerint helytállóan rögzítette a törvényszék, hogy a büntetés kiszabásakor irányadó középérték 14 év 6 hónap. Erre, valamint a vádlott terhére rótt bűncselekmények tárgyi súlyára figyelemmel az elsőfokú bíróság a vádlottal szemben úgy a szabadságvesztés, mint a közügyektől eltiltás büntetést tekintve eltúlzottan enyhe joghátrányt alkalmazott, ezen büntetések súlyosítása indokolt. Ennyiben kérte megváltoztatni az elsőfokú ítéletet egyéb rendelkezéseinek helybenhagyása mellett.

[4] Terhelt2 vádlott védője a bejelentett fellebbezést fenntartva maga is hivatkozott arra, hogy a Terhelt2 vádlott vonatkozásában lekülönített ügy és az un. „eredeti” ügy, ha nem is egy eljárásban, de egymásra figyelemmel történő elbírálása az enyhítést célzó fellebbezés keretében megfogalmazott érvekre tekintettel elkerülhetetlen. Utalt arra, hogy a bünszervezeti minősítés miatti védelmi fellebbezésre tekintettel a másodfokú felülbírálat teljeskörű. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az eljárási szabályok maradéktalan betartásával lefolytatott bizonyítás eredményeként megalapozott tényállást állapított meg, azonban abból helytelen következtetést vont le Terhelt2 vádlott bűnösségére a számvitel rendje megsértése büntette és a hamis magánokirat felhasználása vétsége kapcsán. Ezen túlmenően téves a bünszervezeti elkövetést illetően elfoglalt jogi álláspontja is. A halmazati kérdés kapcsán utalt a védő arra, hogy a vádlott terhére rótt cselekmények halmazata ugyan lehet valóságos, de minden esetben vizsgálni kell az elkövető tudattartamát, és az egyes cselekményeket érintő speciális magatartást is különösen akkor, ha az elkövetői státusz bűnsegédi. Ahhoz, hogy a fenti három cselekmény halmazata megállapítható legyen, az elkövető magatartásában, így a tényállásban is meg kell jelölni azokat az egyedi tevékenységeket, amelyek miatt a cselekvősege az adott bűncselekményhez köthető. Az ítéletben rögzített, a vádlotthoz köthető tevékenységen belül hivatkozása szerint a bíróság nem tudott felmutatni olyan egyedi magatartásokat, melyek jól elhatárolhatóan az egyes bűncselekményekhez köthetők. A védelem álláspontja szerint a vádlott cselekvőségét illetően tett ítéleti általános meghatározások csak a költségvetési csalás büntetőben történő felelősség megállapítását teszik indokolttá, míg a másik két cselekmény kapcsán a vádlott felmentésének van helye.

[5] A bünszervezettel kapcsolatosan hivatkozott a védő arra, hogy a 2019. július 10. napjától megváltozott, szigorúbb jogi szabályozásra tekintettel az elsőfokú bíróságnak elsőként abban kellett állást foglalnia, hogy a bünszervezet jelenlegi szabályozása szerint is megállapítható-e a bünszervezetben való elkövetés, ugyanis ellenkező esetben a számára

kedvezőbb, elbíraskori szabályok alkalmazandók a cselekmények minősítése kapcsán. E kérdéskörben a védő arra hivatkozott hogy az irányadó gyakorlat szerint minden egyes vádlottnál külön-külön kell eldönteni, hogy a végrehajtás körülményeiből adódóan tudata átfogta-e azt, hogy bűnszervezet keretein belül fejt ki cselekményeit és a bűnszervezeti elkövetést felismerte-e. Ilyen körülmény különösen, hogy a saját magatartását szükségszerűen megelőzi a mások előzetes vagy utólagos, tehát láncolatos cselekménye. A lényeg nem az, hogy megelőzte-e az elkövető cselekményt mások magatartása, vagy ahhoz utólag kapcsolódott-e, hanem az, hogy ez szükségszerű-e, és ezért számára teljes bizonyossággal előre látható volt-e. Bár kétségtelen, hogy Terhelt2 vádlott kapcsolatot tartott fenn más személyekkel, de magatartása kizárólag bűnsegédi jellegű volt, így a bűncselekményeket megvalósító cselekményekre nem volt rálátása.

[6] A védő továbbá érvelt amellet is, hogy a bűnszervezetnek viszonylagos szigorú struktúrában kell működnie. Álláspontja szerint nem tekinthető bűnszervezetnek az egymáshoz lazább kapcsolatokkal kötődő, mellérendelt viszonyban lévő, önállóan döntéseket hozó és a bűncselekmények elkövetését önállóan szervező, de célszerűségi alapon esetenként együttműködő csoport. Ez ugyanis a szervezetségi szint felismerését nehezíti. A hatékony működés egyben feltételezi azt is, hogy a tagok tudatában legyenek annak, hogy jól összehangolt gépezet, tehát bűnszervezet részei. A szervezetség és hatékonyság ugyan szükségszerű ismérvei a bűnszervezetnek, de önmagában ez nem elegendő annak megállapításhoz. A bűnszervezetre vonatkozó terhelti tudattartalmat nem lehet önmagával a bűnszervezet tényével és hatékony működésének követelményével magyarázni. Vizsgálni kell, hogy az egyes vádlottak tudattartama a szervezetség milyen fokát látta át. Amennyiben a végrehajtó vádlottak kizárólag egy szervező személlyel álltak kapcsolatban és ezen kívül csak az azonos feladatot ellátó mellékszereplőket ismerék, akkor nem ismerhették a bűnszervezetet és szükségszerűen következtetniük sem kellett arra, hogy az létezik. Márpedig Terhelt2 vádlott szerepe pontosan ekként definiálható ebben a társas elkövetői csoportban.

[7] A bűnszervezet megállapíthatóságának felétele az is, hogy a vádlottnak információja legyen a szervezet működéséről, belső felépítéséről, feladatmegosztásáról és a bűnszervezet különböző csoportjainak egymásközi kapcsolatáról. A költségvetési csalásnak önmagában jellemzője egy bizonyos fokú szervezetség, összehangoltság, amely nem jelent azonban olyan többletet, amelyet a törvény a bűnszervezet megállapításához megkíván, nem hordozza magában feltétlenül azokat a bűnszervezeti kritériumokat, amelyeket a vonatkozó bírói gyakorlat megjelöl és elvár. Ezen érvelés mentén a védő arra az álláspontra helyezkedett, hogy Terhelt2 vádlott terhére a bűnszervezetben elkövetés nem róható, melyből adódik a büntetési tételkeret változása, enyhülése is, s ami önmagában lehetővé teszi a kiszabott büntetés mérséklését is.

[8] Ezen túlmenően a védő hivatkozása szerint az enyhítést indokolja az ítélet belső arányosságának követelménye is. Az ügyben érintett valamennyi vádlott-társ büntetését, elsőfokú bíróság által meghatározott bűnösségi fokukat tekintve a védő arra az álláspontra helyezkedett, hogy a törvényszék nem helytállóan helyezte el Terhelt2 vádlottat és annak büntetését a vádlotti rangsorban. Terhelt2 szerepe a klasszikus bűnsegédi, segítő jellegű magatartásban realizálódott, de szerepe közel sem jellemezhető nélkülözhetetlennek, ez esetben pedig indokolatlanul értékelte az elsőfokú bíróság a második legfontosabb szereplőjének az adott struktúrán belül. Összevetve II.r. vádlott büntetését Terhelt7 VII.r. terhelt büntetésével, a kettő közt aránytalanság mutatkozik, amely Terhelt2 vádlott büntetésének enyhítésével oldható fel. Indítványa ekként arra irányult, hogy a másodfokú

bíróság a vádlott bűnösségét kizárólag a költségvetési csalás büntetében állapítsa meg, a többi vádpont alól mentse fel, mellőzze a bűnszervezetben való elkövetés megállapítását, emiatt és az egyéb enyhítő körülményekre figyelemmel a szabadságvesztés tartamát mérsékelje.

[9] A másodfokú nyilvános ülésen a fellebbviteli főügyésztség képviselője és a vádlott védője az átiratban és az írásbeli fellebbezésben foglaltak főbb elemét kiemelve tartották meg perbeszédeiket. A védő azt annyiban egészítette ki, hogy további enyhítő körülményként kérte értékelni az elsőfokú ítélet meghozatala óta eltelt jelentősebb időmúlást is.

[10] A fellebbezésekre tekintettel az ítéltábla a törvényszék ítéletét és az azt megelőző eljárást a Be. 590.§ (1), (2) és (10) bekezdése értelmében teljeskörűen bírálta felül függetlenül attól, hogy ki és milyen okból fellebbezett. Ennek során megállapította, hogy a törvényszék az eljárása során abszolút eljárási szabálysértést nem követett el, olyan, - az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására és a cselekmény minősítésére, illetve a büntetés kiszabására kiható, a vádemelést követően a bizonyítás törvényességére, az eljárásban résztvevők jogainak gyakorlását sértő vagy korlátozó - eljárási szabálysértést sem észlelt, amely az ítélet másodfokú érdemi felülbírálatának akadályát képezhette volna. A vád 2018. november 21. napját követő érkezése után 2019. márciusára előkészítő ülést tűzött ki, amelyet több alkalommal halasztott, és több részletben tartott meg, majd az ügy tárgyalását kezdte meg 2019. június 18. napján. A tanács tagjaiban történ változás után a Be-nek megfelelően ismertette az előző tárgyalás anyagát 2019. szeptember 17. napján tartott tárgyalási napon, ami után változatlan összetételben tárgyalta tovább az ügyet. A tárgyalások során kihallgatta a vádlottakat, az indítványozott számos tanút, más tanúk nyomozás során tett vallomásait felolvasással tette a tárgyalás anyagává. Szakértői bizonyítást rendelt el, és a tárgyaláson ismertette a releváns okiratokat, számlákat, CMR-eket, valamint a titkos információgyűjtés keretében rögzített hanganyagokat és kivonatokat. A tárgyalási jelenlétről lemondott vádlottak tekintetében törvényesen folytatta le az eljárást távollétükben. Mindebből következik, hogy az ügy ténybeli és jogi megítélését megalapozó szükséges bizonyítási eljárást a törvényszék lefolytatta, a bizonyítékok beszerzésére törvényesen került sor, az egyes bizonyítási cselekmények fogatosítása hibátlan. Az eljárásban nem sérültek a védelmi jogok, az elsőfokú bíróság a garanciális jogokat tiszteletben tartotta, az eljárás menetében a vádlottak, így II.r. vádlott is megismerhette a teljes iratanyagot, szembesülhetett az adott bizonyítékokkal, élhetett a megismerési, észrevételezési, indítványtételi jogával, figyelemmel arra is, hogy az elsőfokú eljárás időben mintegy 3 évig tartott. Az elsőfokú bíróság a tárgyalás folytonosságára vonatkozó szabályokat megtartotta, a határidőket betartotta, ügyelt a törvényes kioktatásokra, a bizonyítási cselekmények szabályos elvégzésére.

Az elsőfokú bíróság rendkívül részletesen, kimerítően foglalkozott a TIGY útján beszerzett hangfelvételek felhasználhatósága kapcsán ezen különleges eszközzel, annak jogi és ténybeli értékelésével.

[11] A másodfokú bíróság mindenben osztotta az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatos álláspontját. Az 1998. évi XIX. törvény és akkori ágazati törvények szerint lefolytatott titkos információgyűjtés megfelelt az akkor hatályos rendelkezéseknek. A korábbi Be. 206. §-a és 206/A. §-a vizsgálata körében az Alkotmánybíróság a 3269/2012. (X. 4.) AB végzésében megfogalmazta, hogy a Be. szabályai korlátozottan engedik meg a titkos adatszerzés és a már bírói engedélyhez kötött, bűnüldözési célú információgyűjtés felhasználását is. Kiemelendő, hogy ez önmagában véve is jelentős súlyú garancia, mert a szabályozás lényege szerint ezzel

a titkos információszerzés kevésbé szigorú szabályai szerint folytatott eljárás eredménye csak akkor használható fel a konkrét büntetőeljárásban, ha annak feltételei a titkos adatszerzés szigorúbb feltételeivel is kompatibilisek, az összemérés pedig közvetlen bírói kontroll alatt áll. A felhasználásra tehát csak akkor kerülhet sor, ha az engedélyezés feltételei egyben a titkos adatszerzés feltételeinek is megfeleltek, s emellett a titkos információgyűjtést végző szerv a feljelentési kötelezettségének haladéktalanul eleget tett; azaz már a proaktív szakaszban, még a büntetőeljárás elrendelése előtt, az értékelhető információ felmerülésekor teljesítette hivatali kötelezettségét. Ez fontos törvényességi és időbeli korlát, amely a jogbiztonság érvényesülését szolgálja, s ezáltal hozzájárul a tisztességes eljárás érvényesüléséhez is.

[12] Ugyanakkor a felhasználás feltételei személyi és tárgyi értelemben is tágíthatók. Tárgyi értelemben: ha a Be. 206. § (4) bekezdése, illetve 206/A. § (2) bekezdése alapján, ha a 201. §-ban, illetve a 206/A. § (1) bekezdésében megállapítottak fennállnak, a titkos adatszerzés, illetve információgyűjtés eredménye az érintettel szemben az ennek során a hatóság tudomására jutott (valójában csupán a Be. 201. §-ban meghatározott) egyéb cselekmények bizonyítására is felhasználható. Ehhez természetesen a Be. szerinti bírói kontrollon az eszköz alkalmazásának és a megfelelőség vizsgálatának át kell mennie. Személyi értelemben: ha a titkos információgyűjtés során az engedélyben szereplő - a 206/A. § (1) és a 201. §-ban szereplő feltételek fennállnak, a titkos adatszerzés, illetve információgyűjtés eredménye az engedélyben nem szereplő személlyel szemben is felhasználható [206. § (5) bekezdés, 206/A. § (3) bekezdés].

[13] Mindezekre mutatott rá a Kúria Bhar.II.822/2021/7. számú végzésében is.

[14] A törvényszék ítéletének [135]-[141] bekezdéseiben részletesen foglalkozott a titkos információgyűjtés keretében beszerzett bizonyítékok felhasználhatóságával, mely érveléssel az ítéltábla egyetértett.

[15] A Be. átmeneti rendelkezéséből következik, hogy a korábbi szakági és eljárási szabályoknak mindenben megfelelő, a védelem által kifogásolt részletében is törvényesnek talált lehallgatás bizonyítékként figyelembe vehető. Annak bizonyító erejét is helyesen ítélte meg az elsőfokú bíróság.

[16] Összegezve, eljárási okból az érdemi felülbírálatnak nem volt akadálya, nem kellett egyetlen bizonyítékot sem kirekeszteni a bizonyítéki körből, vagyis a teljes bűnügyi iratanyag rendelkezésre állt a másodfokú felülbírálat során. Az ítéletben foglalt tényállást, annak megállapításait ezen teljes iratanyagból lekövetve és nem az egyes bizonyítékokat önmagukhoz képest kell vizsgálnia a másodfokú bíróságnak.

[17] Az elsőfokú bíróság ítéletének felépítése áttekinthető, követhető, az indokolás megfelelően tagolt, amiből megismerhető a tényállásra vonatkozó bizonyítékértékelés, a levont következtetések, a bíróság ténybeli és jogi érvelése is. A törvényszék ebből következően indokolási kötelezettségének eleget tett. Ennek eredményeként a tényállást megfelelő mélységig felderítettnek, iratszerűnek, hibáktól, hiányosságoktól mentesnek, ténybeli következtetéseiben okszerűnek, azaz lényeges elemeiben megalapozottnak találta az ítéltábla. Az elsőfokú bíróság a bizonyítást érdemben törvényesen és teljeskörűen folytatta

le, minden irányba kiterjesztve, egyaránt kezelve a vádképviselési és a védelmi oldalt is. A bizonyítékokat szabadon, egyenként és együttesen is vizsgálta, mérlegelése logikus, az ok-okozati összefüggéseket lekövető. Az eljárása során az elsőfokú bíróság sorra véve a bizonyítékokat, azokról ítéletében számot is adott. Az érintett négy cég összes lényeges adatát a beszerzett cégiratok és a felsorolt okirati bizonyítékok alapján feltárta, így a tényállás számára rögzíthetővé váltak a cégalapítások, változások, a tárgyi és a személyi körülmények, a cégek tevékenysége és a későbbi alakulása vonatkozásában a tárgyi, személyi összetétel, az egyes összefüggések.

[18] Az elsőfokú bíróság részletesen bemutatta és kimunkálta azt a jogszabályi környezetet, amelyben el kellett helyeznie a vádlottak adott magatartását, tevékenységét, e körben olyan szorosán összefüggő szabályozásról van szó, amely keretet szab a cégek jogszerű működésének, a gazdálkodás, számvitel rendjének, az adózás általános, speciális, - jelen esetben az áfa - törvényileg lebontott menetének. Ez a jogszabályi környezet, ez a normarendszer adja a háttérrel a büntetőjogi felelősség megítéléséhez is. Az adózás terén a gazdasági társaságokra vonatkozó kötelezettségek, az adóalanyiság, adófizetési kötelezettség, az adóáthárítás, a bevallás, a nyilvántartási adatok kezelése, az elszámolás feltételei, az adólevonási jog, annak tárgyi, személyi feltételei, a gazdasági eseményeket ellenőrizhető módon lekövető, az ügylet teljesítését tanúsító bizonylatok, számlák, a pénzforgalmi adatok vizsgálata mind-mind részét kell, hogy képezze a cég jogszerű működésének. Mindez megfelelő könyvvezetés mellett is komoly odafigyelést, szakmai ismereteket igénylő feladat, ugyanakkor az egymásra épülő, egymást kiegészítő szabályozás mellett mindezt szándékosan megkerülni látens módon, a számtalan kontroll miatt, sikeresen nagyon nehéz. Az elsőfokú bíróság ezeket az összefüggéseket is helytállóan tárta fel.

[19] A törvényszék a személyi bizonyítékok körében alaposan, részletesen folytatta le a bizonyítást és értékelte érdemben a vádlotti vallomásokat, amiről részletesen számot is adott az ítéletben. Teljeskörűen, valamennyi vallomást tevő vádlott minden megszólalását, írásban tett megnyilvánulását bevonta az értékelésbe, melyben a másodfokú bíróság iratszerűtlenséget nem talált. Kétségtelen, hogy az alapjaiban tényekre nézve is tagadó I. és VII. r. terhelti védekezéssel szemben a többi vádlott lényeges tényadatokra komoly, feltáró, a vádiratot erősítő nyilatkozatokat tett. Az egyes gazdasági eseményekre, konkrét körülményekre, a vádlott társakra is – így az I. és a VII.r. terhelteket érintően is – terhelő vallomásokról van szó, melyeket pontosan értelmezett az elsőfokú bíróság. E körben meghatározó Terhelt3 terhelt és Terhelt2 vádlott szerepe és vallomásai, melyek belülről mutatták a tényleges eseményeket és a tényállásban rögzítetteket alapjaiban igazolták le. Ugyanebbe az irányba mutatott Terhelt4, Terhelt5 és Terhelt6 terheltek vallomása is, azaz cáfolták kijelentéseikkel Terhelt1 terhelt védekezését, egyúttal a közös tényállási részekben egymás állításait erősítették, támasztották alá. Az elsőfokú bíróság a belső és egymáshoz viszonyított ellentmondásokat is alaposan feltárta és bevonta értékelésébe, ugyanakkor megállapíthatóan közös jellemzője volt ezeknek a vallomásoknak, hogy a vádlottak saját felelősségüket igyekeztek kisebbiteni és egymásra hárítani. A vallomásokról ezzel együtt megállapítható, hogy az adott tényekre nézve viszont illeszthetők egymáshoz, az egyes vallomásrészek összhangot mutatóak. Terhelt3 terhelt és Terhelt2 vádlott vallomásaiban a felelősséget egymásra próbálták hárítani, de ezzel együtt összerakható módon feltárták az e körben történeteket is.

[20] Az elsőfokú bíróság az értékelést folyamatosan kiterjesztette a további, az ítéletben pontosan rögzített személyi bizonyítékokra, mint ahogy a releváns és a konkrét tényállási részre vonatkozóan az okirati bizonyítékokra is. E körbe tartozik az adóhatósági eljárásban

keletkezett iratanyag is, hisz ez is része a bünygyi iratoknak. A törvényszék minden szinten külön és folyamatos összehasonlításban elemezte és vezette vissza a vádlotti vallomások értékeléséig ezen további bizonyítékokat is. Az elfogadott tanúvallomások és ehhez kapcsolható okirati bizonyítékok konkrétan beazonosítható tényállásrészekre vonatkoztak, az ügyben nyilatkozni tudó tanúk más-más eseményekhez kötődtek, legyen az árubeszerzés, kereskedelmi tranzakció, árumozgás, szállítás, fuvarozás, tárolás, partnercéggként áruvásárló, de ezek a nyilatkozatok lényeges részleteiben leigazolták az ítéleti megállapításokat. Ugyanígy értékelhetők a lefoglalások útján beszerzett tárgyi bizonyítékok is, amelyek ugyancsak a tényállás helyességét támasztják alá. Ezekre az adathordozókra, illetve adatokra az eljárásban a bizonyítás keretében kiterjedt a szakértői bizonyítást is.

[21] A szakértő1 könyvszakértő által készített szakértői anyagot az eljárásban résztvevők nem vitatták, azt a szóbeli kiegészítéssel együtt aggálytalannak ítélte a másodfokú bíróság is.

[22] Megállapíthatóan, a könyvszakértő a kompetenciáját nem lépte túl, jogkérdésekbe nem keveredett bele, így valamennyi megállapítására tényállás volt alapítható. Az 1.220.000,- Ft-ra vonatkozó bírói döntés ennek nem mond ellen, hiszen annak megállapítása tény és jogkérdés.

[23] A Be. 593.§ (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel az iratok alapján az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az ítéltábla azzal helyesbíti, hogy az ítélet 19. oldalán bemutatott ábra a számlázási láncolatot rögzíti, nem a tényleges árumozgást és az az alapján történő számlázást.

[24] A tényállás pontjaiból a konspiratív, és a „bűnszervezet keretében” szövegrészeket és az [57] bekezdést mellőzi, ezek jogi következtetések megállapítását jelentik, amely a később ismertetettek miatt alappal nem is állapíthatók meg.

[25] A tényállásból okszerűen vont következtetést az elsőfokú bíróság a vádlott bűnösségére.

[26] Helyes a cselekmények megnevezése, jogi minősítése is.

[27] A minősítés nem támadható sikerrel, a költségvetést, a gazdálkodást és a közbizalmat sértő bűncselekmények valamennyi szükséges törvényi tényállási elemét a vádlott a leírt magatartásával kimerítette, így Terhelt2 vádlott felmentésére a védelmi indítványnak megfelelően a számvitel rendje megsértése büntette és a hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt emelt vád alól nem kerülhetett sor. A költségvetési csalás büntette kapcsán értékelt tudattartalmat nem lehet leválasztani ez utóbbi bűncselekmények tekintetében sem. A költségvetési csalás megvalósítása során kifejtett közreműködés jellege, annak körülményei alapján megalapozott következtetés vonható arra nézve is, hogy Terhelt2 vádlott tudata átfogta azt is, hogy adott magatartásával szándékosan segítséget nyújt a hamis magánokirat felhasználása és a számvitel rendje megsértése bűncselekmények megvalósításához is.

[28] A bűnszervezet megállapításával kapcsolatban azonban az ítéltábla sem az elsőfokú bírósággal, sem az ügyészséggel nem értett egyet.

[29] A bűnszervezet, mint bűnelkövetési forma, konkrét tárgyi, anyagi tényezőkre épül, de megítélése alapjaiban jogkérdés, ezt támasztja alá a kialakult joggyakorlat is. Az elsőfokú bíróság e körben az összes releváns jogi megközelítéssel foglalkozott, kitérve az 2019. évi július 10-i törvénymódosításra is, viszont e kérdésben elfoglalt álláspontjával szemben az ítéltábla a fellebbviteli főügyészséggel értett egyet.

[30] Az elkövetéskor hatályos Btk. a bűnszervezet fogalmát akként írta le, hogy az három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja öt évi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

[31] E rendelkezést módosította a 2019. évi LXVI. tv. 107.§-a 2019. július 10-i hatállyal, ezt a szabályozást tartalmazza a jelenleg hatályos Btk. is. E szerint a bűnszervezet: legalább három személyből álló, hosszabb időre, hierarchikusan szervezett, konspiratíván működő csoport, melynek célja öt évi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

[32] A két fogalmat összevetve a bűnszervezet változatlan ismérvei a három vagy több személy, akik közt a személyes ismeretség nem követelmény /BH2016.234./. E három vagy több személy lehet a cselekmény tettese, részese is, köztük azonban el kell különülnie az irányító és végrehajtó szerepköröknek. Változatlan ismérv a hosszabb időre szervezettség is, amely a szükséges elkövetési időnél hosszabb időt feltételez, a joggyakorlatnak megfelelően kb. 6 hónap, vagy annál hosszabb időszak, ezzel együtt egyetlen alkalomszerű közreműködés is megalapozhatja az elkövetést /4/2005. BJE/. Végül nem változott a meghatározás a bűnszervezet célját tekintve sem, mely esetében nem elvárás a bűncselekmény tényleges megvalósulása, a célzatot egyik meghatározás sem állítja feltételként, és azt sem, hogy az elkövető tisztában legyen a büntetési tétellel, csupán annyit kíván meg, hogy az elkövető tudata átfogja, hogy a szervezet célja súlyos bűncselekmények elkövetése.

[33] A bűnszervezet új fogalmi ismérvei a hierarchia és a konspiratív működés. A hierarchia ez esetben többletet feltételez a bűnszövetséghez megkívánt szervezettségénél, aláfölé rendeltségi viszony jellemzi, a döntési és végrehajtási szintek elkülönültsége egyértelmű és a tevékenység a feladatok megosztásán alapul. A korábbi összehangoltság helyett a jelenlegi szabályozás a konspiratív működést kívánja meg, amely abban nyilvánul meg, hogy a résztvevők a bűnszervezeten belüli bűnös tevékenység lelepleződésének megakadályozására törekednek, a szervezetet minden lehetséges eszközzel védeni kívánják a külső, de adott esetben a belső behatolásoktól is. Ez a konspiratív tevékenység ebből adódóan nagyobb szervezettséget igényel, mint a bűnszövetség és óhatatlanul feltételezi a szervezeten belüli koordinációt, tervszerűséget is.

[34] A módosítás alapvetően nem szűkített vagy szélesített az adott szabályozáson, azaz szigorúbb feltételek mentén kedvezőbb elbírálásról nem beszélhetünk, ez nem érinti a Btk. 2. §-a szerinti időbeli hatály kérdését. A bűnszövetség és a bűnszervezet egyértelműbb, aggálytalan elhatárolását hivatott elősegíteni a módosítás. Ezzel a meghatározással csupán érthetőbbé, értelmezhetőbbé, a normavilágosságnak jobban megfelelővé vált a megfogalmazás. Ha elemeire szedjük a két normaszöveget, azt összeköti a Legfelsőbb

Bíróság, illetve a Kúria által kialakított joggyakorlat, amit pontosabban, egyértelműbben jelenít meg a módosított törvényszöveg. Ezt mutatja az elsőfokú bíróság indokolása is, hiszen a korábbi meghatározásokkal érvel a hierarchikus szerveződés és konspiratív működés elemzése során. Az ítéltábla megítélése szerint a kiindulási pont a tényállásban rögzített adatsor, a cselekmény összes megvalósítási jellemzője, annak mennyiségi és minőségi megjelenése, a bűnös magatartás jellege, kivitelezési módja, a tárgyi-személyi ismérvei.

[35] Figyelemmel volt ugyanakkor az ítéltábla az Alaptörvény 28. cikkére, mely alapvető elvárásként rögzíti a bíróságok számára, hogy a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. A jogszabály céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indoklását kell figyelembe venniük. Ez az elvárás tükröződik pl. az Alkotmánybíróság 25/2013. (X.4.), 3325/2012. (XI.12.), valamint a 3231/2014. (IX.22.) határozataiban, és a BH2022.228. számú, és a BH2021.186. számú eseti döntéseiben is. Figyelemmel volt ezzel együtt az ítéltábla a Btk. ezen szakaszát módosító 2019. évi LXVI. törvény indokolásában írtakra is, melyben rögzítésre került, hogy „a bünszervezet akkor hatályos fogalma 2002. április 1. napja óta van hatályban, így több eseti döntés, elvi döntés és jogegységi határozat is érintette az értelmezését. A Legfelsőbb Bíróság 4/2005. számú büntető jogegységi határozata a joggyakorlat egységesítése érdekében értelmezte a bünszervezet fogalmának elemeit, így kiemelve azt, hogy a bünszervezet hierarchikus jellegének nincsen jelentősége, az összehangolt működés pedig csak a cselekvő személyek egymást erősítő hatásában nyilvánul meg. A BH 2016.9.234. számon közzétett eseti döntésében a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria is arra az álláspontra helyezkedett, hogy a hierarchikus kapcsolat 2002. április 1. óta nem feltétele a bünszervezet megállapíthatóságának. A bünszervezeti formában történő elkövetés megállapításához a módosítás előtti egyszerűsítő gyakorlat szerint elegendő, hogy három személy legalább kettő, legalább ötévi szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekményt követ el, már fél-egy éves időtávon. Az ítélezési gyakorlat szerint ezzel kimeríthetik a bünszervezet hatályos fogalmának azon fogalmi összetevőit, hogy legalább három személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport jöjjön létre.

[36] A fentiekben ismertetett joggyakorlat törvényrontó, ugyanis nem tükrözi vissza a jogalkotó szándékát a szervezett bűnelkövetői alakzatok közötti különbségtétel tekintetében, így a módosítás szükségessé vált. Az elkövetők közötti olyan szervezett elkövetésre, amely több bűncselekmény elkövetésére irányul, de a szervezett bűnözésre jellemző alá-főle rendeltségi viszonyt, munkamegosztást, konspiratív kapcsolatrendszert nem tartalmaz, a hatályos törvény a bünszövetség fogalmát rendelné alkalmazni. A bünszövetségben történő bűnelkövetés, mint minősítő körülmény a különös részi tényállásoknál megjelenik, súlyosabb büntetési tételt rendelve, ugyanakkor teljeskörűen meghagyva a bírói büntetéskiszabás teljes eszköztárát. A jelenlegi joggyakorlatnak a nem kívánt hatása, hogy a bünszervezet és a bünszövetség fogalma között nem tesz tartalmi különbséget és a bünszervezet jogkövetkezményeit alkalmazza azon esetekre is, amelyek a jogalkotó szándéka szerint a bünszövetségben elkövetett bűncselekményként lennének büntetendők, egyúttal a bünszövetség fogalmát kiüresítve.

[37] A jelen módosítás célja, hogy reagálva a jelenlegi, nem megfelelő joggyakorlatra, élesebben határolja el a bünszervezet fogalmát a bünszövetség fogalmától, egyúttal támpontot adjon a jogalkalmazás számára a bünszervezetben történő elkövetés megállapíthatósága

tekintetében. Ezért a hatályos meghatározás kiegészül a hierarchia és a konspiráció fogalmi elemeivel:

[38] A bűnszervezet akkor állapítható meg, ha a szervezettség a hosszabb időtávon túlmenően a hierarchia jegyeit is mutatja. A hierarchikus szervezeti felépítés azt jelenti, hogy az elkövetők alá-fölérendeltségi viszonyban vannak, az egyes „döntési szintek” elkülöníthetők egymástól, tehát a szervezeti felépítésnek vertikális jellege van. A hierarchiában lévő személyek együttműködése a feladatok megosztásán alapul. E két tartalmi feltétel együttes megvalósítása minőségi többletet jelent a bűnszövetség szervezeti szintjéhez képest.

[39] A módosítás a csoport működése tekintetében a korábban használt összehangoltságot, mint fogalmi elemet felcseréli a konspiratív működési jellegre. Az összehangoltság szintén minőségi többletet kívánt érzékeltetni a bűnszövetség szervezettségéhez képest.”

[40] A tényállásban írt, vádlottak által megvalósított költségvetési csalást, az ÁFA fizetési kötelezettség elkerülésének ezt a konkrét elkövetési módját nehéz teljesíteni a tényállásból következő szintű felkészülés, egyeztetés, a beszámlázás, cégek biztosítása a belföldiesítés érdekében, ehhez vállalkozó, mindehhez haszonszerzés okán a nevüket adó strómanok beállítása nélkül. A bonyolítás igényli a folyamatos kapcsolatot, a műveletek egyeztetését, azaz mindazt, ami a tényállásban rögzítésre került. Több, ennél nagyobb volumenű áfaelkerülést célzó költségvetési csalással érintett ügy került az ítéltábla elé, legalábbis öt megyére kitekintve, azokhoz képest is a bűnszervezethez megkívánt többlet tényállást a másodfokú bíróság jelent ügyben nem látta megvalósultnak, legalábbis ítéleti bizonyossággal nem.

[41] Az a hierarchikus viszony, amely a bűnszervezet megállapításához szükséges nem állapítható meg, mert az egyes szinteken nem volt döntési helyzet, ahogy az elsőfokú bíróság tényállásában írta egy személyben az I.r. vádlott volt az irányító, mindenről ő döntött, így nem voltak döntési szintek. Ennek hiányát és szervezettséget mutatja, hogy az I.r. vádlott nélkül, fogvatartása után a szervezeti működés összeomlott. A bűnszervezetben való szervezettséget mutatja az is, hogy annak tagjai az adott tevékenységet az abból származó haszonból való részesedés érdekében fejtik ki, ez a működtetés mozgatórugója is. Jelen ügyben a tényállás szerint Terhelt4 a tevékenységéért alkalmanként 5.000 Ft-ot kapott, összesen 55.000 Ft kimutatható haszna keletkezett ez által. Terhelt5 két alkalommal részesült 100.000-100.000 Ft-ban, majd a cégalapításért kapott 30.000 Ft-ot. Terhelt6 esetében az összeg nem ismert, de nyilvánvalóan a vádlott-társakéhoz hasonló, míg Terhelt7 a két cég könyveléséért 30.000, illetve 50.000 Ft-ot vett át, a későbbiekben juttatásban nem részesült.

[42] Az ítéltábla azt nem vitatja, hogy ez az ügy is mutat bűnszervezetre utaló jegyeket, és Terhelt1 szerepére, konkrét cselekvőségére ezek megállapíthatók lennének, de egyszemélyi bűnszervezet nincs, és a vitán felül álló magasszintű szervezettség adott, de ez bizonyítottna a bűnszövetség megállapítására alkalmas Terhelt2 vádlott és társai cselekvőségét tekintve.

[43] Ez az ügy a hasonló ügyekben megfigyelt elemekből áll össze, kevés szereplős, az elkövetési módszer egyszerű felépítésű, a céghálózat három beszámlázó – hiányzó céget jelent – a közösségi beszerzés nem lekövetett, pótolni a már említett utalásokkal nem lehet.

Nincs további közvetítői rendszer, nincs klasszikus számlázási kör, több határon átnyúló számlázási láncolat, az áru átláthatatlan utaztatása, hisz mind ehhez kiépített bünszervezetre lenne szükség, ami az ítéltábla megítélése szerint jelen ügyben hiányzik. Fenntartva, hogy ezt a rendszert átlátta és a két vádlott-társ igénybevételével működtetni is tudta Terhelt1 terhelt, de meghatározóan nem avatta be a társait a tényleges folyamatba, kifejezetten elhallgatott előlük adatokat, ami tudattartalom oldaláról is erősen gyengíti a vádlottak bünszervezetben történő elkövetésének bizonyítottságát. Ezért az ítéltábla Terhelt2 vádlott esetében - és az ehhez tartozó másik ügyben az ott érintett vádlottakat érintően is - mellőzte a bünszervezet kimondását.

[44] Vonatkozásában azonban a Btk. 459.§ (1) bekezdés 2. pontja szerinti bünszövetség megállapítható, de ez minősítésbeli változást nem jelent, mert az üzletszerűséget az elsőfokú bíróság értékelte a vádlott terhére és a költségvetési csalás törvényi tényállásában az üzletszerű és bünszövetségben való elkövetés ugyanazon minősítő körülményként került megfogalmazásra.

[45] Ehhez kapcsolódóan az időbeli hatály a főszabályhoz igazodik, az elkövetéskori Btk. alkalmazandó.

[46] A büntetéskiszabás körében az elsőfokú bíróság részletesen, alaposan indokolta a büntetéskiszabási szempontokat. Terhelt2 vádlott esetében a bünszervezetbeni elkövetés mellőzése folytán az irányadó büntetési tételkeret is megváltozott, 5-14 év, így a középérték 9 év 6 hónap. Tény, hogy a bünszervezet megállapítása esetén az azzal járó kétszeres emelés okán indokolt lehetett volna az elsőfokon kiszabott büntetés súlyosítása, de miután erre nem került sor, a Terhelt2 vádlott terhére a kiszabott büntetés tetтарыnyos és belső arányosságot mutat az elkölönítésre került terhelték büntetésével is, melyre óhatatlanul ki kellett tekintenie ilyen esetben a másodfokú bíróságnak is. A büntetési tétel alsó határát egy évvel meghaladó, a középértéktől lefelé jelentős mértékben eltérő 6 év szabadságvesztésben kellőképpen értékelést nyert az eljárás elhúzódása, mely sérti az Európai Unió alapelveiben, alapvető emberi jogokban, /Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkely/ illetve a Magyarország Alaptörvényének XXVIII. cikkében meghatározott ésszerű határidőn belüli elbírálás követelményét, melyet nyomatékos enyhítő körülményként kell értékelni. Ez utóbbi elvárás tükrözi a Be. 562.§ (4) bekezdése is, amely előírja, hogy rövidített indoklás esetén is szerepelnie kell abban az erre való utalásnak. A Terhelt2 vádlott közreműködésével előidézett vagyoni hátrány összesen 149.632.000 Ft, mely összeget tekintve a cselekmény nem tartozik a legsúlyosabb megítélésű hasonló jellegű bűncselekmények közé. Az elsőfokú ítélet kihirdetése óta eltilt további időmúlást és a vádlott mellett szóló egyéb enyhítő körülményeket is figyelembe véve az ítéltábla úgy ítélte meg, hogy az elsőfokon kiszabott büntetés nem olyan mértékben enyhe, amely mindenképpen annak a Be. 605.§ (2) bekezdésében írt mértékű felemelését tenné szükségessé. Ebből következik, hogy annak enyhítése szóba sem jöhetett.

[47] A vádlott esetében a bünszervezetbeni minősülésre tekintettel a Btk. 37.§ b) pont bb) alpontja szerint a szabadságvesztést fegyházban kellett meghatározni. Tekintve, azonban, hogy a bünszervezet megállapítását az ítéltábla mellőzte, a szabadságvesztés végrehajtási fokozata így a Btk. 37.§ (2) bekezdés b) pontja szerint börtön. A szabadságvesztésből a vádlott a Btk. 38.§ (2) bekezdés a) pontja szerint a kétharmad rész kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

[48] Törvényesen került sor a vádlott esetében a pénzbüntetés kiszabására. Annak mértéke, megfelelő és arányos, ezért megváltoztatását sem látta indokoltnak a másodfokú bíróság.

[49] Mindezekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 606.§ (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg a törvényes rendelkezéseket a Be. 605.§ (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

Győr, 2022. október 19.

Dr. Széplaki László sk.
a tanács elnöke

Dr. Takácsné dr. Helyes Klára sk.
előadó bíró

Dr. Élő András sk.
bíró

Z á r a d é k:

Ez az ítélet és a Győri Törvényszék 2021. július 14. napján kelt B.111/2021/13. számú ítéletének meg nem változtatott része a mai napon jogerőre emelkedett.

Győr, 2022. október 19.

Dr. Széplaki László sk.
a tanács elnöke